

Поліщук Інна

Здобувач другого рівня вищої освіти

кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

(керівник проф. Олена Чальцева)

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ «GOOD GOVERNANCE»

У сучасних умовах розвитку суспільства та державних інституцій ключову роль відіграє ефективність, прозорість і підзвітність державного управління. Одним із найважливіших теоретичних концептів, що визначає якість управлінських процесів, є концепція Good Governance (належне урядування), яка спрямована на забезпечення відкритого, демократичного та ефективного врядування. Перманентна трансформація публічних інститутів та розширення їхніх функціональних можливостей відбувається на тлі глобальної цифровізації державного сектору. Водночас глобальна цифровізація, як один з головних сучасних трендів публічної політики, змінює традиційні підходи до управління, сприяючи впровадженню нових технологічних рішень, що дозволяють оптимізувати роботу державних установ та підвищити якість надання послуг громадянам [6]. У цьому контексті цифрова трансформація стає не просто інструментом модернізації, а й фундаментальним чинником становлення ефективного державного управління, а принципи Good Governance виступають як стратегічні орієнтири, що визначають якість та ефективність цифрових перетворень. Саме тому метою дослідження є визначення ролі цифрової трансформації у впровадженні принципів Good Governance у державному управлінні.

Теоретичні засади концепції Good Governance були закладені західними науковцями, зокрема Д. Кауфманом, Дж. Стігліцом, Д. Нортом та М. Масрудом, які обґрунтували її принципи прозорості, підзвітності та ефективності. Сучасні українські дослідження, зокрема праці О. Карпенка, М. Корощенко, О. Делії, І. Сурай, Ю. Стрілець, С. Чукут, Н. Корчак, А. Рачинського, Н. Ларіної та інших, аналізують цифрові технології як інструмент реалізації принципів Good Governance, акцентуючи увагу на їхньому впливі на державне управління, електронне врядування та громадську участь.

Концепція Good Governance як сучасна модель публічного управління

має глибоке історичне коріння. Її витоки можна простежити ще у XIX столітті, коли британський парламент закріпив у Новозеландському конституційному акті принципи належного врядування (1852). Спочатку це поняття трактувалося як правова норма поділу влади, однак з часом його значення суттєво розширилося. У сучасному розумінні Good Governance охоплює не лише функціонування державних інституцій, а й активну участь громадян у прийнятті політичних рішень, прозорість діяльності уряду та підзвітність владних структур суспільству [3, с.59]. Організація Об'єднаних Націй у рамках програми UN-HABITAT виділила ключові принципи цієї моделі: участь громадян у процесі ухвалення політичних рішень, верховенство права, прозорість та підзвітність, результативність та ефективність – орієнтація на досягнення чітких суспільних цілей з оптимальним використанням ресурсів, стратегічне бачення – довгострокове планування розвитку держави [3, с.59; 5].

Розвиток цифрових технологій зробив можливим впровадження цих принципів у державне управління через електронне врядування. В Україні концепція електронного урядування визначена як система, що сприяє підвищенню ефективності державних органів шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій [4, с.45]. Запровадження цифрових рішень дозволяє зробити державні послуги не лише доступнішими та швидшими, а й персоніфікованими, що відповідають реальним потребам громадян.

Цифрова трансформація державного управління є багаторівневим процесом, що, згідно з сучасними науковими підходами, характеризується наступними трьома рівнями:

- концептуальний рівень – визначення електронного врядування як нової моделі публічного управління.
- процесний рівень – інтеграція цифрових технологій у державне управління для спрощення процедур та автоматизації процесів.
- технічний рівень – використання інформаційних технологій (Big Data, блокчейн, штучний інтелект) для покращення взаємодії держави з громадянами [4, с.46].

Важливо зазначити, що цей багаторівневий процес передбачає три основні етапи: цифровізацію процесів, запровадження електронного уряду та формування цифрового уряду, що, в свою чергу, сприяє не лише автоматизації державних процесів, а й змінює саму модель управління – від традиційного адміністрування (Public Administration) до нової парадигми Good Governance

[5]. На першому етапі відбувається впровадження цифрових технологій у державне управління для підвищення його ефективності та покращення управління даними. Другий етап, електронний уряд, передбачає застосування інтернет-технологій для оптимізації державних послуг. Завершальним етапом є формування цифрового уряду, де використовуються найсучасніші цифрові рішення, такі як штучний інтелект, Big Data та блокчейн, що дозволяють не лише підвищити якість послуг, а й прогнозувати майбутні потреби громадян. Наприклад, цифрові технології забезпечують персоналізований підхід до державних послуг, зокрема використання Big Data дозволяє аналізувати поведінкові моделі громадян і покращувати державні сервіси. В Україні, наприклад, мобільні оператори застосовують ці технології для оптимізації маршрутів евакуації населення під час війни [4, с.46].

Реалізація принципів Good Governance через цифрові технології в Україні вже дає свої результати. Наприклад, система ProZorro забезпечує прозорість державних закупівель, а електронні петиції та партиципаторний бюджет сприяють залученню громадян до ухвалення рішень [1, с.61-62]. Також значну роль у забезпеченні ефективності відіграють сервіси електронного урядування, такі як портал державних послуг iGov та портал відкритих даних data.gov.ua, які сприяють зменшенню бюрократичних процедур і підвищенню підзвітності влади.

Наступним кроком цифрової трансформації є побудова повноцінного цифрового уряду (Digital Government), що передбачає активне використання цифрових даних для формування проактивних, соціально орієнтованих державних послуг. Основними компонентами цифрового уряду є цифрова інфраструктура, в основі якої розташовується єдина система обробки державних даних; інформаційна безпека, що передбачає захист персональних даних громадян; цифрова грамотність населення, що характеризується підготовкою державних службовців та громадян до роботи в цифровому середовищі; нормативне регулювання цифрової сфери, зокрема використання онлайн-платформ для взаємодії держави та суспільства [2].

Ефективність цифрової трансформації державного управління оцінюється за такими критеріями як швидкість надання послуг, рівень цифрової грамотності населення, популярність цифрових сервісів, автоматизація процесів та зниження рівня корупції [2]. В Україні особливу увагу приділяють підвищенню цифрової зрілості уряду через створення єдиної інформаційної платформи, оптимізацію управлінських процесів та забезпечення кібербезпеки.

Цифрова трансформація державного управління є ключовим чинником модернізації управлінських процесів. Вона не лише підвищує ефективність надання державних послуг, а й сприяє реалізації принципів Good Governance, таких як відкритість, прозорість, підзвітність та залучення громадян до ухвалення рішень. Інтеграція новітніх технологій у сферу державного управління дозволяє створити більш ефективну, демократичну та адаптивну систему врядування, яка відповідатиме потребам суспільства та забезпечуватиме сталий розвиток країни.

Для України цифрова трансформація є не лише викликом, а й унікальною можливістю побудови сучасної держави, що ґрунтується на принципах належного урядування. Успішна реалізація цієї моделі залежатиме від здатності держави інтегрувати передові цифрові технології, забезпечити відповідне нормативне регулювання та підвищити цифрову грамотність громадян. Саме це дозволить створити ефективну, інклюзивну та підзвітну систему управління, що відповідатиме найкращим міжнародним стандартам.

Список використаних джерел

1. Алали А. «Good Governance» и электронное правительство в Украине. *World science. Legal and political science*. 2018. Том 2, № 10 (38). С. 59-63. URL: https://www.researchgate.net/publication/343420354_GOOD_GOVERNANCE_I_ELKTRONNOE_PRAVITELSTVO_V_UKRAINE (дата звернення: 19.03.2025).
2. Делія О. Governance як концептуальний підхід до розуміння публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=869> (дата звернення: 22.03.2025).
3. Корощенко М. Модель «належного урядування» як шлях реформування публічної політики в Україні. *Економіка України*. 2024. Вип. 67 (4). С. 57-67. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2024-04-3/2024-04-3> (дата звернення: 25.03.2025).
4. Корчак Н., Рачинський А., Ларіна Н. Цифрова трансформація та електронне врядування: наукові підходи дослідження в сфері публічного управління та адміністрування. *Аспекти публічного управління*. 2023. Том 11, № 3. С. 43-49. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/1013> (дата звернення: 22.03.2025).
5. Сурай І. Цифрова трансформація публічного управління: семантичний аналіз поняття. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. №1. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/2828> (дата

звернення: 20.03.2025).

6. Цира О. Цифрова трансформація органів державного управління: роль ІКТ в оптимізації управлінських процесів. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. 2024. Вип. 4 (14). С.171-181.

Панасюк Альона

Здобувач другого рівня вищої освіти

кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

(керівник проф. Ірина Мацишина)

ORCID: 0009-0002-2573-5874

ЦИФРОВА ДЕМОКРАТІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах цифрові технології відіграють ключову роль у підтримці демократичних процесів, особливо в періоди криз, зокрема під час військових конфліктів. Цифрова демократія, що включає електронне голосування, онлайн-участь громадян у прийнятті рішень, а також використання цифрових платформ для громадського контролю, стає невід'ємною частиною сучасного політичного ландшафту [5]. Війна як форс-мажорний фактор значно впливає на можливості реалізації демократичних прав і свобод, а цифрові технології можуть як сприяти демократизації, так і бути використані у репресивних цілях [2].

Важливо зазначити, що цифрова демократія в умовах воєнних дій набуває особливого значення, оскільки традиційні форми громадянської участі можуть бути ускладнені або взагалі неможливі. У таких умовах цифрові технології дозволяють підтримувати зв'язок між державними структурами та громадянами, забезпечуючи можливість впливу на прийняття рішень навіть у критичних ситуаціях [4]. Водночас, цифрові інструменти можуть стати об'єктом атак з боку недружніх держав та злочинних угруповань, що підвищує необхідність кібербезпеки та захисту інформації [3].

Зважаючи на виклики та перспективи, що виникають у контексті цифрової демократії під час війни, доцільно дослідити такі ключові аспекти, як ефективність цифрових платформ для політичної участі, загрози інформаційній безпеці, міжнародний досвід використання цифрових технологій у кризових умовах та перспективи їх розвитку у постконфліктний період. Розвиток